

113-Hanschriftenverzameling

CATALOGUS

**HANDSCHRIFTENVERZAMELING
DELFLAND**

1626-2007

door

J.D. van Tuyl

**HOOGHEEMRAADSCHAP VAN DELFLAND
DELFT, 2011**

INHOUD

	BLZ.
INLEIDING	1
CATALOGUS	2
A) HISTORISCHE PUBLICATIES	2
I. A.A.J. Meylink, Geschiedenis van het Hoog-Heemraadschap en van de lagere waterbesturen van Delfland ('s-Gravenhage 1850)	2
I.1. Overzichten van de door Meylink geraadpleegde stukken ten behoeve van de publicatie	2
I.2. Bundel van in de publicatie niet gebruikte bronnen/bewijsstukken, door Meylink afgeschreven uit andere archieven of collecties dan die van Delfland	2
I.3. Bundel van in de publicatie niet gebruikte bronnen/bewijsstukken, door Meylink afgeschreven uit Oud-Archief Delfland (1319-1887)	5
I.4. Bundel van gebruikte bronnen/bewijsstukken in de publicatie, door Meylink afgeschreven uit andere archieven of collecties dan die van Delfland	6
I. 4.1. Bewijsstukken voor § 1	6
I. 4.2. Bewijsstukken voor § 2	9
I. 4.3. Bewijsstukken voor § 3	9
I. 4.4. Bewijsstukken voor § 5	10
II. Th.F.J.A. Dolk, De geschiedenis van het gemeenlandshuis van Delfland te Delft (Delft 1933)	11
II. 1. Bundel van aantekeningen door Dolk verzameld uit archieven van Delfland en uit archieven en collecties daarbuiten	11
III. Th.F.J.A. Dolk, Geschiedenis van het Hoogheemraadschap Delfland ('s-Gravenhage 1939)	11
III. 1. Brongebruik	11

III. 2. Afschriften van archiefstukken en/of aantekeningen inzake nagenoemde onderwerpen	12
III. 2.1. Archief	12
III. 2.2. Bestuur en bestuursbevoegheid	12
III. 2.3. Bruggen en wegen	13
III. 2.4. Cartografie	13
III. 2.5. Eigendoms- en gebruiksrechten van grond en water in Delflands ambachten	13
III. 2.6. Financiën	14
III. 2.6.1. Omslag en kostentoedeling	14
III. 2.6.2. Rekening en verantwoording	14
III. 2.7. Gebouwen	14
III. 2.8. Heraldiek	15
III. 2.9. Keuren en keurhandhaving	15
III. 2.10. Personeel	15
III. 2.11. Scheepvaartfaciliteiten; schutgelden	15
III. 2.12. Vervening en droogmaking	16
III. 2.13. Waterkeringen binnen Delfland	16
III. 2.13.1. Maasdijk	16
III. 2.13.2. Buitendijks land bij de Maasdijk	16
III. 2.13.3. Landscheidingen	16
III. 2.13.4. Zeewering	17
III. 2.13.5. Polder- en boezemkaden	17
III.2.14. Waterkeringen buiten Delfland	17
III. 2.15. Waterpeilbeheer en waterkwaliteit	17
IV. S.J. Fockema Andreae, L.J. Ruys, Th.F.J.A. Dolk e.a., Rechtsbronnen der vier hoofdwaterschappen van het vasteland van Zuid-Holland (Rijnland; Delfland; Schieland; Woerden) (Utrecht 1951).	18
L.J. Ruys, Th.F.J.A. Dolk - Onderdeel Delfland	18

IV. 1.	Bundel van de in de publicatie opgenomen rechtsbronnen betreffende het Hoogheemraadschap van Delfland, door Ruys en Dolk afgeschreven uit het archief van het hoogheemraadschap, de gemeente Delft, de gemeente Rotterdam, de Leenkamer van Holland (in Algemeen Rijksarchief) en van het Hof van Holland (idem)	18
IV. 2.	Bundel van niet in de publicatie opgenomen rechtsbronnen betreffende het Hoogheemraadschap van Delfland, door Ruys en Dolk afgeschreven uit het archief van het hoogheemraadschap, de Koninklijke Bibliotheek, de Leenkamer van Holland (in Algemeen Rijksarchief), het Hof van Holland (idem), het Kapittel van Sint Marie (idem), de Rekenkamer (idem) en van de Staten van Holland (idem)	19
V ^a .	J.(P.) Winsemius e.a., De Zeven ambachten en het Hoogheemraadschap van Delfland (Delft 1962).	19
V ^b .	J.(P.) Winsemius e.a., De Allerheiligenvloed van 1570 (Leeuwarden 1970).	19
	J.(P.) Winsemius	19
VI.	J.L. van der Gouw, De landscheidingen tussen Delfland, Rijnland en Schieland (Hilversum 1987)	20
VII.	A.J.H. Haak, W. Annema, Het uitgebreid bouwhistorisch onderzoek van de panden Oude Delft 161-165 te Delft (Delft 1989)	20
VIII.	B. Dolfing, Belang-betaling-zeggenschap : een schets van de bestuurlijke organisatie van het hoogheemraadschap van Delfland 1589-1996 (Delft 1997)	20
IX.	E.E.M. Cremers, Het bestuur van Delfland 1795-2007 : Stuurlied aan de wal (Hilversum 2007)	21
B) SCHENKINGEN		
X.	Typoscripten van niet gepubliceerde geschiedschrijvingen	21
XI.	Interviewverslag	21
XII.	Representatie/gedenkstukken	21

XIII. Aantekeningen inzake molens, ontleend aan archiefbronnen	23
XIV. Dagboeken	23
XV. Indices	24
XVI. Archiefstukken of afschriften van stukken van uiteenlopende aard, voornamelijk betreffende het Hoogheemraadschap van Delfland of daarbinnen gelegen polder- en ambachtsgebied, afgestaan door instanties of particuliere personen	24
XVI. 1. Algemeen	24
XVI. 2. Beleidsvisie	24
XVI. 3. Bestuur	25
XVI. 4. Financiën	26
XVI. 4.1. Pachtgeld	26
XVI. 4.2. Onroerend goed – eigendomsrecht, legaten/erfstellingen, overdracht, beheer of onderhoud	26
XVI. 4.3. Omslag (molengeld polder; sluisgeld Delfland)	28
XVI. 4.4. Begroting en rekening	28
XVI. 4.5. Afkoopkas	28
XVI. 5. Cartografie	29
XVI. 6. Jaarverslagen	29
XVI. 7. Regelgeving (keuren, reglementen)	29
XVI. 8. Waterstaatswerken – aanleg en onderhoud (watergangen; gemaal; kaden, dijken, zeewering; wegen)	33
INDEX OP EIGENNAMEN	36

INLEIDING

De beschrijvingen van de stukken in de handschriftencatalogus van het Hoogheemraadschap van Delfland zijn ondergebracht bij twee hoofdcategorieën, historische publicaties en schenkingen.

Tevens is achterin de catalogus een index op de eigennamen in de beschrijvingen van de stukken opgenomen.

HISTORISCHE PUBLICATIES

Deze publicaties zijn samengesteld door personen met wie Delfland een zakelijke relatie onderhield als bestuursinstantie, werkgever of sponsor.

De vorming van de handschriftenverzameling van Delfland begon feitelijk in het midden van de 19de eeuw, in het kader van een uit te brengen historische publicatie door A.A.J. Meylink betreffende dit waterschap. Nadien, sedert 1933, zijn diverse boeken inzake Delflands geschiedenis tot stand gekomen.

De auteurs ervan hebben ten behoeve van hun publicaties veelal uitgebreide documentatie verzameld. Zij vervaardigden grote hoeveelheden afschriften van stukken binnen of buiten Delflands archieven en maakten veelvuldig aantekeningen.

Aldus werd door hen per publicatie een grote bundel bescheiden gevormd, die zij echter veelal in chaotische en onbeschreven toestand hebben overgeleverd. Door de decennia heen is de verzameling dan ook nagenoeg niet door belangstellenden geraadpleegd.

Met name de stukken gevormd door Meylink en Dolk ten behoeve van hun publicaties moesten soms vergaand worden beschreven en gerubriceerd, om een beter zicht te krijgen op de (aard van de) door hen geraadpleegde bronnen.

SCHENKINGEN

De schenkingen bestaan uit bescheiden die eveneens Delflands gebied betreffen en zijn afgestaan door particuliere personen of instanties, die bindingen met het hoogheemraadschap hadden als bestuurder, medewerker, geïnteresseerde op het gebied van Delflands geschiedenis of als overheidsorgaan.

CATALOGUS

A) HISTORISCHE PUBLICATIES

I. A.A.J. Meylink, Geschiedenis van het Hoog-Heemraadschap en van de lagere waterbesturen van Delfland ('s-Gravenhage 1850).

- I. 1. Overzichten van de door Meylink geraadpleegde stukken ten behoeve van de publicatie
1. Notitieboekje houdende bronvermelding van eventueel in de publicatie op te nemen gegevens, voornamelijk vermeld onder geografische naamrubrieken, z.d. [midden 19de eeuw]. 1 deeltje
  2. Staten houdende korte omschrijving en datering van de geraadpleegde stukken (de zogenoemde pakketten I, II, III, IV en V) bij het schrijven van de paragrafen 1 tm. 6 van het boek; met aantekeningen houdende toelichting op de betekenis van de cijfers en letters, genoemd in de derde kolom van de staten, z.d. [begin 20ste eeuw]. 1 omslag
  3. Lijst houdende opgave van de jaartallen van de bewijsstukken (akten) over de periode 889 tm. 1655, met vermelding van de nummers (1 tm. 372) waaronder zij als bijlagen achter de paragrafen 1 tm. 6 van het boek zijn opgenomen, z.d. [begin 20ste eeuw]. 1 stuk
  4. Lijsten houdende data van geraadpleegde stukken over de periode 1440-1571 die uiteindelijk niet als bewijsstuk/bijlage zijn opgenomen, z.d. [begin 20ste eeuw]. 1 katern
- I. 2. Bundel van in de publicatie niet gebruikte bronnen/bewijsstukken, door Meylink afgeschreven uit andere archieven of collecties dan die van Delfland
5. Oorkonden van de ruwaard/graaf van Holland, inzake privilegeverlening, belening, verkoop of verhuur, vonniswijzing, visserij, belastinginning en – betaling, waterstaatsaangelegenheden (o.a. betreffende het Hoogheemraadschap van Delfland) e.d., 944, 1206, 1259, 1266, 1274, 1280, 1285, z.d. [ca. 1285], 1289, z.d. [ca. 1289/90], 1303, 1316/17, 1319/20, 1321-1322, 1333-1336, 1347-1348, 1356-1357, 1359, 1368, 1375/76, 1378-1380, 1385-1386, 1388-1391, 1393/94, 1396, 1400, 1424, 1437, 1488, 1536; afschriften, z.d. [midden 19de eeuw]. 1 omslag

N.B. Enkele in duplo of in het Latijn.

6. Oorkonden van de graaf van Holland inzake privilegeverlening en besluiten van andere bestuurs- of rechtscolleges, in hoofdzaak van de stad Schiedam en het Hof van Holland, met betrekking tot belasting- en tolheffing, kerkelijke rechten, gasthuizen, jaarmarkten, verkoop van land en water of van rechten terzake, verpachting, poorterschap, stadsbestuur, visrecht en waterstaatsaangelegenheden (vaarwegen en scheepvaart, dijken, overtomen, schouwrecht) binnen de jurisdictie van de stad Schiedam,
1264, 1270-1271, 1274, 1281-1282, 1286/87, 1298-1299, 1301, 1303/04, 1308, 1310, 1315-1317, 1320/21, 1322/23, 1332/33, 1333/34, 1340/41, 1341/42, 1344, 1346, 1351, 1355, 1357, 1395-1397, 1405, 1413, 1417, 1429, 1446, 1450/51, 1462-1463, 1476/77, 1495, 1519/20, 1527/28, 1530, 1547, 1594, 1598; afschriften,
z.d. [midden 19de eeuw]. 1 omslag

N.B. Enkele in duplo of in het Latijn.

7. Besluiten, brieven, akten van verklaring en overeenkomst, vergunningen en vonnissen van bestuurs- en rechtscolleges, waaronder die van de steden Delft en Gouda, het Hof van Holland, Departementaal Bestuur van Holland e.d. inzake o.a. belastinginning en -betaling, verkoop of verhuur van land, scheepvaart, bestuursbevoegdheid, onderhoud van watergangen, wegen en kaden binnen o.a. Delflands gebied en financiering daarvan,
1389, 1452, 1458, 1466-1468, 1470, 1491/92, 1502, 1514, 1516, 1521, z.d. (ca. 1521), 1523-1524, 1527, 1530, 1532, 1534, 1537, 1543, 1545/46, 1548-1552, 1555, 1558, 1559/60, 1563-1566, 1570-1571, 1587, 1589, 1594-1595, 1603, 1607-1608, 1612, 1614, 1645, 1651, 1654-1655, 1662, 1664, 1696-1697, 1701, 1728, 1806-1807; afschriften,
z.d. [midden 19de eeuw]. 1 pak

N.B. Enkele in duplo.

8. Vonnissen van het Hof van Holland voor dijkgraaf en hoogheemraden en ambachtsbewaarders van Delfland inzake de verplichting voor ingelanden tot onderhoud/beplanting van de duinen bij o.a. Monster en Scheveningen en inzake extra omslagheffing door Delfland ter financiering van het onderhoud,
1457/58, 1521, 1531-1534, 1539, 1546, 1550, 1551/52; afschriften,
z.d. [midden 19de eeuw]. 1 omslag

N.B. Enkele in duplo.

9. Besluit van de hoogheemraden van Delfland houdende verplichting voor twee ingelanden van de Pijnackerse polder tot aanvaarding van hun uitoefening van het molenmeesterschap en tot het doen onderhouden van de molens en waterkeringen in die polder,
1463/64; afschrift,
z.d. [midden 19de eeuw]. 1 stuk
10. Besluit van de hoogheemraden van Delfland houdende verplichting voor de ambachtsbesturen tot heffing van gelden over uitgeveende landen,
z.d. [c. 1463]; afschrift,
z.d. [midden 19de eeuw]. 1 stuk

11. Vonnissen van het Hof van Holland en brieven van het stadsbestuur van Vlaardingen en besluiten van de hoogheemraden van Delfland inzake de plicht voor ingelanden tot onderhoud van de Maasdijk, ter plaatse Zanddijk en Steenendijk (door o.a. konijnenbestrijding) en tot betaling van omslag ter bekostiging van het onderhoud, 1515, 1529-1536, 1590, 1606-1608, 1611, 1613; afschriften, z.d. [midden 19de eeuw]. 1 omslag
12. Vonnis van het Hof van Holland en besluit van het Departementaal Bestuur van Holland inzake benoeming van bepaalde hoogheemraden en van een dijkgraaf van het Hoogheemraadschap van Delfland, 1535, 1804; afschriften, z.d. [midden 19de eeuw]. 1 omslag
13. Vergunning van de hoogheemraden van Delfland aan het stadsbestuur van Vlaardingen tot het maken van keerdammen aan de oostzijde van de haven in die stad, ter vermindering van kadeafslag en handhaving van een goed waterpeil, 1567/68; afschrift, z.d. [midden 19de eeuw]. 1 stuk
14. Akte van goedkeuring door dijkgraaf en hoogheemraden van Delfland van een overeenkomst tussen de ambachtsbewaarders van Delflands westambachten en het stadsbestuur van Vlaardingen betreffende verdeling van kosten van werken aan de haven in die stad, 1595; afschrift, z.d. [midden 19de eeuw]. 1 stuk
15. Brief van de hoogheemraden van Delfland aan de Staten van Holland inzake benoeming van hoogheemraad Van der Mije in de plaats van wijlen hoogheemraad Van Waelsdorp, die volgens Delfland heeft plaatsgehad conform de bepalingen van een privilege dat door hertog Aelbrecht van Beieren aan Delfland is verleend; met privilege van 1391 terzake, 1651; afschriften, z.d. [midden 19de eeuw]. 3 stukken
- N.B. Brief in duplo.
16. Rapporten van de ambachtsbewaarders van Delfland, ingediend bij dijkgraaf en hoogheemraden, betreffende uitvoering van onderhoudswerkzaamheden aan de Maasdijk bij 's-Gravensande en de polder Het Noordland, ter plaatse Zanddijk, en de bekostiging van het onderhoud, 1738; afschriften, z.d. [midden 19de eeuw]. 1 omslag
17. Besluiten van het Departementaal Bestuur van Holland betreffende geschillen tussen hoogheemraden en hoofdingelanden van Delfland inzake hun positie en de wijze van stemming in hun vergaderingen, 1795, 1804-1805; afschriften, z.d. [midden 19de eeuw]. 1 omslag
18. Briefwisseling van o.a. commissies belast met de zorg voor Delflands zeewering en het Provinciaal Bestuur en Departementaal Bestuur van Holland inzake verbreding van de zeewering voor o.a. Ter Heijde door het aanleggen van nieuwe strandhoofden en van helmbeplanting en het daartoe beschikbaar krijgen van gelden,

- 1796-1797, 1804, 1806; afschriften,
z.d. [midden 19de eeuw]. 1 omslag
19. 'Iets betrekkelijk de oudheid en uitvinding van het gebruik der kolksluizen in Holland' : betoog van C.L. Brunings in de Koninklijke Courant no. 284 d.d. 21 november 1807, rubriek Wetenschap, Letteren en Kunsten, 1807; afschrift, z.d. [midden 19de eeuw]. 1 katern
- I. 3. Bundel van in de publicatie niet gebruikte bronnen/bewijsstukken, door Meylink afgeschreven uit Oud-Archief Delfland (1319-1887)
20. Vonnissen van het Hof van Holland en besluiten van dijkgraaf en hoogheemraden van de hoogheemraadschappen Delfland, Rijnland en Schieland en van de koning (Philips II), houdende verbod tot graven in en gebod tot het in goede staat onderhouden van de landscheidingen tussen deze schappen en betreffende keurbevoegdheden inzake de landscheidingen, 1529-1530, 1538-1539, 1559, 1634, 1656-1657; afschriften, z.d. [midden 19de eeuw]. 1 omslag
- N.B. 1634 in duplo.
21. Vonnissen van de Grote Raad van Mechelen inzake een conflict tussen de hoogheemraden van Delfland en de ambachtsbewaarders van de oostambachten Berkel en Schieveen over het maken van een bestek tot verbreding van de Maasdijk aan de Vijfsluizen en de aanpassing daartoe van de sluizen zelf, 1537; afschriften, z.d. (midden 19de eeuw). 1 omslag
22. Besluiten van dijkgraaf en hoogheemraden van Delfland inzake onderhoud en hoefslagplichtigheid ten aanzien van wegen, watergangen en kaden en inzake de bemaling, 1560, 1659, 1704, 1741, 1787; afschriften, z.d. [midden 19de eeuw]. 1 omslag
23. Resoluties van de Staten van Holland en besluiten van het college van hoofdingelanden van Delfland betreffende de instelling en de toepassing van bevoegdheden van dat college, 1589-1591, 1593, 1605, 1632, 1670, 1754; afschriften, z.d. [midden 19de eeuw]. 1 omslag
24. Besluit van commissarissen uit Delflands bestuur tot voorstel inzake de onderhoudsplicht (hoefslagplicht) voor Delflands ambachten ten aanzien van enkele watergangen of waterkeringen (hoefslagen), en aantekeningen van Meylink betreffende de onderhoudsplichtigheid van de ambachten terzake, 1694; afschrift, z.d. [midden 19de eeuw]. 1 omslag
25. Proces-verbaal door Rijnlands landmeter Antoni Velsen van de vaststelling van het landscheidingstracé aan de hand van palen tussen de hoogheemraadschappen Rijnland en Delfland, 1720; afschrift, z.d. [midden 19de eeuw]. 1 stuk

26. Memorie van N.N. houdende zijn beschouwingen over onderhoud, verbreding en bescherming van de zeewering tussen o.a. Scheveningen en Hoek van Holland, 1757; afschrift, z.d. [midden 19de eeuw]. 1 katern
27. Besluit van dijkgraaf en hoogheemraden van Delfland tot het aangaan van een lening ter bekostiging van herstel van de door storm beschadigde zeewering (o.a. de Zanddijk) en het daartoe heffen van een omslag over Delflands ambachten, 1791; afschrift, z.d. [midden 19de eeuw]. 1 katern
28. Besluit van dijkgraaf en hoogheemraden van Delfland tot het doen repareren en verlengen van strandhoofden, 1792; afschrift, z.d. [midden 19de eeuw]. 1 stuk
- I. 4. Bundel van gebruikte bronnen/bewijsstukken in de publicatie, door Meylink afgeschreven uit andere archieven of collecties dan die van Delfland
- I. 4.1. Bewijsstukken voor § 1
29. Oorkonde van Dirck (Diederick) van Wassenaer waarbij deze verklaart aan Aleijd(en) van Henegouwen, weduwe van Jan van Avennis, zijn ambacht en gerecht van Nieuwendam (Schiedam) te hebben verkocht, 1271/72; afschrift, z.d. [midden 19de eeuw]. 1 stuk
- N.B. Zie no. 4, pag. 6 (Schiedam).
30. Oorkonde van Willem, oudste zoon van de graaf van Henegouwen, waarbij deze de poorters (burgers) van Schiedam belooft hen voor schade te vrijwaren inzake delen van het ambacht en het land van Dirck (Diederick) van Wassenaer, die zij binnen hun grachtgebied hebben getrokken, 1304; afschrift, z.d. [midden 19de eeuw]. 1 stuk
- N.B. Zie no. 9, pag. 9 (Schiedam).
31. Oorkonde van hertog Albrecht van Beieren, graaf van Holland enz., waarbij deze de stad Schiedam het recht verleent om a) het klerk-, bode- en schooldocentschap te geven (vergunnen) en b) de jurisdictie (rechtspleging) uit te oefenen langs de gehele haven van Schiedam tot in de Maas, tot een afstand van 50 gaarden vanaf beide zijden van die haven; met samenvatting van de oorkonde, 1394, 1616; afschriften, z.d. [midden 19de eeuw]. 2 stukken
- N.B. Zie no. 19, pag. 15 (Schiedam).
50 gaarden = 5000 roeden = 50 ha.

32. Oorkonde waarbij Wouter van Matenesse het recht van jurisdictieuitoefening door de stad Schiedam (zoals in 1394 door hertog Aelbrecht van Beieren aan de stad verleend) van toepassing verklaart op het ambacht Matenesse en het gebied tussen het Rotterdamse Poorterhuis en Huis te Riviere, alsook een deel van zijn visserijrechten aan de stad schenkt,
1396; afschrift,
z.d. [midden 19de eeuw]. 1 stuk
- N.B. Zie no. 21, pag. 16 (Schiedam).
33. Oorkonde waarbij hertog Willem van Beieren, graaf van Holland enz., aan de stad Schiedam rechtspraak verleent met betrekking tot vreemdelingen en doodslag, alsook het recht om goederen van bastaarden, ingeval die geen wettige kinderen hebben, terug te geven aan de schenker of diens erfgenamen,
1412; afschrift,
z.d. [midden 19de eeuw]. 1 stuk
- N.B. Zie no. 22, pag. 16-17 (Schiedam).
34. Oorkonde waarbij Maximiliaen, hertog van Oostenrijk enz., de privileges van de stad Schiedam bevestigt,
1478; afschrift,
z.d. [midden 19de eeuw]. 1 stuk
- N.B. Zie no. 23, pag. 17-19 (Schiedam).
35. Vonnis van het Hof van Holland waarbij de stad Schiedam in het kader van verbetering van de stadsverdediging toestemming krijgt tot overname van twee boomgaarden bij de stadsmuren, in leen bij Wouter van Matenesse, onder voorwaarde van jaarlijkse schadeloosstelling aan laatstgenoemde,
1483; afschrift,
z.d. [midden 19de eeuw]. 1 stuk
- N.B. Zie no. 24, pag. 19-20 (Schiedam).
36. Oorkonde waarbij Maximiliaen, hertog van Oostenrijk enz., aan de stad Schiedam de jurisdictie over Vranckelant (Frankenland) schenkt,
1495; afschrift,
z.d. [midden 19de eeuw]. 1 stuk
- N.B. Zie no. 26, pag. 22-23 (Schiedam).
37. Vonnis van het Hof van Holland waarbij de hoogheemraden van Delfland het recht krijgen om de verhoging van de Maasdijk ter hoogte van de stad Schiedam onder hun keurbevoegdheid te stellen, ondanks verzet van het stadsbestuur daartegen,
1570; afschrift,
z.d. [midden 19de eeuw]. 1 stuk
- N.B. Zie no. 29, pag. 25-26 (Schiedam).
38. Besluit van het Hof van Holland tot het sturen van zijn commissaris mr. Willem Criep naar de Maasdijk ter hoogte van Schiedam voor inspectie daarvan, als gevolg van een klacht van het stadsbestuur van Schiedam

tegen de hoogheemraden van Delfland wegens vermeende overtreding van een vonnis van het hof uit 1547 inzake Schiedams keurbevoegdheid en schouwrecht over die dijk,
1570; afschrift,
z.d. [midden 19de eeuw].

1 stuk

N.B. Zie no. 30, pag. 27-28 (Schiedam).

39. Besluit van het Hof van Holland tot het opnieuw sturen van zijn commissaris mr. Willem Crip naar de Maasdijk ter hoogte van Schiedam voor inspectie van de juiste staat van onderhoud van de dijk, in aanwezigheid van de hoogheemraden van Delfland en het stadsbestuur van Schiedam,
1570; afschrift,
z.d. [midden 19de eeuw].

1 stuk

N.B. Zie no. 31, pag. 28-31 (Schiedam).

40. Vonnis van het Hof van Holland voor het stadsbestuur van Schiedam en de hoogheemraden van Delfland tot tijdige ophoging en reparatie van de Maasdijk bij deze stad,
1570; afschrift,
z.d. [midden 19de eeuw].

1 stuk

N.B. Zie no. 32, pag. 30-31 (Schiedam).

41. Bezwaarschrift van dijkgraaf en hoogheemraden van Delfland aan het Hof van Holland tegen een vergroting door het stadsbestuur van Schiedam van een sluis ten behoeve van de scheepvaart, als gevolg waarvan een te hoog waterpeil in Delflands boezem is ontstaan, tevens houdende dagvaarding van het hof houdende bevel voor de partijen om ter rechtszitting te verschijnen,
1645; afschrift,
z.d. [midden 19de eeuw].

1 stuk

N.B. Zie no. 34, pag. 35-36 (Schiedam).

42. Proces-verbaal van Gerrit Crommon, commissaris van het Hof van Holland, van zijn inspectie van een sluis in Schiedam houdende conclusie van geen bezwaar tegen vergroting van de sluis door het stadsbestuur van Schiedam,
1645; afschrift,
z.d. [midden 19de eeuw].

1 stuk

N.B. Zie no. 35, pag. 36-38 (Schiedam).

43. Uittreksels uit een proces-verbaal van de vaststelling van het landscheidingstracé tussen de hoogheemraadschappen Delfland en Rijnland in de gemeenten 's-Gravenhage en Wassenaar,
1820; afschrift,
z.d. [midden 19de eeuw].

2 stukken

N.B. Zie nrs. 1 en 2, pag. 1-5 (Landscheiding).

I. 4.2. Bewijsstukken voor § 2

44. Oorkonde van hertog Aelbrecht van Beieren, graaf van Holland enz., waarbij deze aan de stad Delft diverse rechten met betrekking tot scheepvaart over de Schie naar de (Oude) Maas verleent, waaronder het schouwrecht over die vaarweg met bijbehorende kaden, wegen en sluiswerken,
1389; afschrift,
z.d. [midden 19de eeuw]. 1 stuk

N.B. Zie no. 54, pag. 64-66 (De stad Delft).

45. Oorkonde van hertog Aelbrecht van Beieren, graaf van Holland enz., waarbij deze aan de stad Delft diverse rechten verleent, waaronder het maken van een stadspoort, het verbreden en verdiepen van haar grachten, het gebruik van havens, sluizen, bruggen en van visrecht op de Schie,
1394; afschrift,
z.d. [midden 19de eeuw]. 1 stuk

N.B. Zie no. 57, pag. 68-69 (De stad Delft).

46. Oorkonde van hertog Philips van Bourgondië, graaf van Holland enz., waarbij deze aan de stad Delft het recht verleent tot uitbreiding van haar haven in de Schie en van haar bouwrechten op de Schiekade,
1451; afschrift,
z.d. [midden 19de eeuw]. 1 stuk

N.B. Zie no. 61, pag. 73-74 (De stad Delft).

I. 4.3. Bewijsstukken voor § 3

47. Oorkonde van Willem van Henegouwen, graaf van Holland enz., waarbij deze de verklaring bevestigt van Arnoud (Arnt) van den Dorpe, baljuw van Delfland en van Schieland, dat vrouwe Machtilde, moeder van Willem Heyne Liebaerds, van adellijke afkomst is,
1323/24; afschrift,
z.d. [midden 19de eeuw]. 1 stuk

N.B. Zie no. 69, pag. 78 (Bailliuwen van Delfland).

48. Oorkonde van Jan van Henegouwen, graaf van Holland enz., waarbij deze o.a. de baljuw van Schieland, van Delfland en de heemraden van Schieland opdraagt om zo spoedig mogelijk een vaart te graven tussen Rotterdam en (Ouver)Schie, daartoe de waarde van het benodigde land te taxeren en de landeigenaren schadeloos te stellen, terwijl hij bovendien die eigenaren beveelt het werk te gedogen wegens het publieke nut ervan,
1343; afschrift,
z.d. [midden 19de eeuw]. 1 stuk

N.B. Zie no. 71, pag. 79 (Bailliuwen van Delfland).

I. 4.4. Bewijsstukken voor § 5

49. Vidimus van het kapittel van St. Pancras te Leiden van een oorkonde van Jan van Henegouwen, graaf van Holland enz. waarbij deze de ambachtsbewoners en –bestuurders van Rodenrijs het recht verleent om in bepaalde gevallen zelf recht te spreken, echter uitgezonderd inzake doodslag, diefstal en andere strafrechtelijke feiten waarvan de berechting aan de baljuw van Delfland blijft voorbehouden, 1303, gevidimeerd 1440/41; afschrift, z.d. [midden 19de eeuw]. 1 stuk

N.B. Zie no. 126, pag. 123-124 (Ambacht en ambachtelijke heemraden).

50. Oorkonde van Willem van Henegouwen, graaf van Holland enz., waarbij deze beveelt dat degene die in zijn grafelijke hoven/ambachten binnen Delfland land verwerft (door koop, erving e.d.) daar binnen een jaar en zes weken moet komen wonen, op straffe van een boete van tien ponden, 1316/17; afschrift, z.d. [midden 19de eeuw]. 1 stuk

N.B. Zie no. 128, pag. 125 (Ambacht en ambachtelijke heemraden).

51. Oorkonde van Willem van Henegouwen, graaf van Holland enz., waarbij deze regels stelt ten aanzien van het onderhoud van de landscheiding door de hoogheemraadschappen Delfland en Rijnland, 1323/24; afschrift, z.d. [midden 19de eeuw]. 2 stukken

N.B. Zie no. 166, pag. 168-169 (Sparendam's en Rijnland's heemraden).
In duplo.

52. Oorkonde van Willem van Henegouwen, graaf van Holland enz., waarbij deze de hoogheemraden van Delfland, Rijnland en van (Grootwaterschap) Woerden opdracht geeft hun landscheiding (waterkering) tot aan Schielands gebied 24 roeden breed te maken, 1336; afschrift, z.d. [midden 19de eeuw]. 1 stuk

N.B. Zie no. 167, pag. 169 (Sparendam's en Rijnland's heemraden).

53. Oorkonde van keizer Karel V waarbij deze regels stelt tot bescherming van de landscheiding tussen de hoogheemraadschappen van Delfland, Rijnland en Schieland, 1530; afschrift, z.d. [midden 19de eeuw]. 1 stuk

N.B. Zie no. 265, pag. 283-284 (Sparendam's en Rijnland's heemraden).

54. Vonnis van keizer Karel V betreffende uitstel van vonnis door de Grote Raad van Mechelen inzake werken aan de Maasdijk bij de Vijfsluizen in Delfland, aan de sluizen zelf en inzake de financiering ervan, 1539; afschrift, z.d. [midden 19de eeuw]. 1 stuk

N.B. Zie no. 267, pag. 285-287 (Sparendam's en Rijnland's heemraden).

**II. Th.F.J.A. Dolk,
De geschiedenis van het gemeenlandshuis van Delfland te Delft (Delft 1933).**

II. 1. Bundel van aantekeningen door Dolk verzameld uit archieven van Delfland en uit archieven en collecties daarbuiten

55. Aantekeningen van historisch-genealogische aard, voornamelijk betreffende de familie De Huijter, z.d. [ca. 1930-1932], 1933. 1 omslag
56. Akten, besluiten, brieven e.d. van bestuurs- en rechtscolleges of personen inzake de bouwkundige, onderhouds-, eigendoms- en gebruikstoestand van het gemeenlandshuis, 1516, 1536, 1572-1578, 1580-1585, 1596, 1607-1609, 1612-1613, 1638-1639, 1641-1646, 1649-1650, 1693, 1795, 1798, 1857; afschriften, z.d. (1930-1932). 1 omslag
57. Aantekeningen van gegevens aangetroffen in literatuur of archiefstukken betreffende de bouwkundige, onderhouds-, eigendoms- en gebruikstoestand van het gemeenlandshuis, z.d. [1930-1932]. 1 omslag

**III. Th.F.J.A. Dolk,
Geschiedenis van het Hoogheemraadschap Delfland ('s-Gravenhage 1939).**

III. 1. Brongebruik

58. Manuscript houdende algemene historische gegevens met betrekking tot het hoogheemraadschap, z.d. [ca. 1680]; tekst op fotonegatief/transparant sheet, z.d. [ca. 1939]. 1 omslag

N.B. Slecht leesbaar; bron onbekend.

59. Lijsten en aantekeningen betreffende geraadpleegde stukken in archieven en collecties buiten Delflands depot berustend, ten behoeve van de publicatie, z.d. [1933-1939]. 1 omslag

60. Lijsten houdende korte samenvattingen van rechtsgedingen (dingtalen) en vonnissen (sententies) van Delflands bestuur over de periode 1461-1485, 1529-1539, met hun paginanummers in de "dingboeken" of "presentatieboeken", z.d. [1933-1939]. 1 omslag
- III. 2. Afschriften van archiefstukken en/of aantekeningen inzake nagenoemde onderwerpen
- III. 2.1. Archief
61. Vonnis van de graaf van Holland, proces-verbaal van het Hof van Holland, brief van de erven van Delflands secretaris Willem de Berendrecht en notulen van de hoofdingelanden van Delfland inzake de bewaring van archiefstukken, 1450, 1453, 1596, 1645, afschriften, en aantekeningen over de periode 1453-1905 inzake bewaring en ontsluiting, z.d. [1933-1939]. 1 omslag
62. Gedeeltelijke transcriptie van de tekst van het in 1514 opgemaakte, door brand en water beschadigde register van privilegiën, handvesten, keuren enz. van de hoogheemraden van Delfland, z.d. [1933-1939]. 1 katern
- III. 2.2. Bestuur en bestuursbevoegdheid
63. Aantekeningen betreffende taken, functies, omvang, competenties en opheffing van ambachten binnen Delfland over de periode 1266-1867, z.d. [eind 19de eeuw, 1933-1939]. 1 omslag
64. Vonnissen, resoluties, brieven, verzoekschriften e.d. van de graaf van Holland, het Hoogheemraadschap van Delfland, het Hof van Holland en de Grote Raad van Mechelen enz., inzake conflicten van Delfland met andere overheden (voornamelijk ambachts-, stads- en polderbesturen) betreffende de uitoefening van bestuurlijke bevoegdheden en verplichtingen in waterstaatsaangelegenheden (o.a. qua financiering en onderhoud) en wijzigingen daarin, 1447, 1450/51, 1453-1455, 1457, 1470, 1472-1473, 1491, 1494-1495, 1516, 1518-1520, 1522-1524, 1529, 1534, 1536-1538, 1542-1543, 1559-1560, 1562-1566, 1572-1573, 1576, 1581, 1586-1587, 1589-1590, 1594-1595, 1597, 1601-1602, 1607, 1611, 1615, 1621, 1649, 1655, 1664, 1670-1671, 1673-1674, 1678, 1695, 1702, 1709, 1795, z.d. [eind 15de, begin 16de eeuw], afschriften, en aantekeningen over de periode 1283-1850 terzake, 1925, z.d. [1933-1939]. 1 pak
65. Naamlijsten van benoemde baljuwen/dijkgraven van Delfland over de periode 1276-1933, met akten van machtiging, benoeming of verpachting van het dijkgraafsambt door de graaf van Holland, 1392-1575, afschriften, en aantekeningen van ambtelijke of genealogische aard over eerstgenoemde periode, z.d. [1933]. 1 omslag

66. Naamlijsten van benoemde hoogheemraden van Delfland over de periode 1391-1934, met oorkonden van de graaf van Holland inzake hun plichten en bevoegdheden, een standaardverklaring van eedaflegging en een instructie, 1319, 1379, 1386, 1391, 1396, z.d. [ca. 1530], 1797, afschriften, en aantekeningen van ambtelijke of genealogische aard over de periode 1362-1934, z.d. [1934]. 1 omslag
67. Naamlijsten van benoemde hoofdingelanden van Delfland, periode 1589-1932, van hoofdingelanden-plaatsvervangers, periode 1853-1936, van hoofdingelanden voor gebouwd land en dito hoofdingelanden-plaatsvervangers, periode 1921-1936, met afschriften van stukken terzake (waaronder nota's, verzoekschriften, brieven) en aantekeningen betreffende het college over de periode 1589-1632, 1754, 1793-1802, z.d. [1936-1939]. 1 omslag
- III. 2.3. Bruggen en wegen
68. Besluiten van de hoogheemraden van Delfland inzake bekostiging van het onderhoud van de Hoornbrug door Delfland, de stad Delft en de westambachten van Delfland, 1424, 1472, 1601; afschriften, z.d. [1933-1939]. 3 stukken
69. Keur van de hoogheemraden van Delfland op het onderhoud van de Zuidbuurtscheweg te Maasland, 1652, afschrift, en aantekeningen betreffende wegenonderhoud over de periode 1637-1821, z.d. [1933-1939]. 4 stukken
- III. 2.4. Cartografie
70. Circulaire van boekhandel N.V. Martinus Nijhoff te 's-Gravenhage en overdrukken van artikelen in het Deventer Dagblad betreffende heruitgave van stedelijke plattegronden van cartograaf Jacob van Deventer, 1933, 1935, en aantekeningen betreffende kaarten van plattelandsgebieden binnen Delfland over de periode 1553-1760, z.d. [1933-1939]. 1 omslag
- III. 2.5. Eigendoms- en gebruiksrechten van grond en water in Delflands ambachten
71. Oorkonden, besluiten e.d. van de graaf van Holland en andere bestuurs- of rechtscolleges inzake verlening van privilege en vergunning (waaronder voor visserij, overpad en sluzengebruik), eigendom, verpachting, belening, vruchtgebruik aan particulieren en geestelijken binnen diverse Delflandse ambachten,

1212, 1251, 1258, 1275, 1299, 1321-1322, 1344, 1367, 1382, 1388, 1393, 1410, 1412, 1420, 1429, 1440, z.d. [1700], 1787, 1798, afschriften, en aantekeningen over de periode 1125-1760 terzake, z.d. [1933-1939]. 1 omslag

N.B. Enkele 13de-eeuwse oorkonden in het Latijn.

III. 2.6. Financiën

III. 2.6.1. Omslag en kostentoedeling

72. Vonnissen, besluiten en overzichten van de hoogheemraden van Delfland en van andere bestuurs- of rechtscolleges inzake de oppervlakte en belastbaarheid van enkele omslagplichtige/hoefslagplichtige gronden en wateren binnen Delfland, 1453, 1487, 1495, z.d. [ca. 1500], 1538, 1578, 1620, 1674, afschriften, en aantekeningen over de periode 1445-1710 terzake, z.d. [1933-1939]. 1 omslag

N.B. Zie ook inv.nr. 77.

73. Verslagen, besluiten en vonnissen van hoogheemraden van Delfland en van andere bestuurs- en rechtscolleges betreffende kostentoedeling van aanbestede waterstaatswerken (smaldeling) aan Delflands hoofdambachten en lidmaatambachten en betreffende de inning daarvan via Delflands (door de ambachtsbewaarders benoemde) penningmeesters of smaldelers, 1529-1530, 1589-1590, 1597, afschriften, en aantekeningen over de periode 1467-1796 terzake, z.d. [1933-1939]. 1 omslag

N.B. Zie ook inv.nr. 77.

III. 2.6.2. Rekening en verantwoording

74. Rekeningen en verantwoordingen, en uittreksels daaruit, van de ambachtsbewaarders van Voorburg en van Vrijenban betreffende ontvangsten en uitgaven ten behoeve van diverse zaken van waterstaatsbeheer binnen die ambachten, 1522-1582, afschriften, en aantekeningen over de periode 1522-1586 terzake, z.d. [1933-1939]. 1 omslag

III. 2.7. Gebouwen

75. Overzicht van te betalen aannemers van bouwwerk van Delflands gemeenlandshuis te Maassluis, 1626, afschrift, met aantekeningen betreffende de bouw, z.d. [1933-1939]. 2 stukken

- III. 2.8. Heraldiek
76. Aantekeningen inzake gebruik van Delflands wapen in de jaren 1654 en 1690 in o.a. twaalf kussens, z.d. [1880, 1933-1939]. 2 stukken
- III. 2.9. Keuren en keurhandhaving
77. Keuren, keurvergunningen, vonnissen, waaronder van de graaf van Holland, het Hoogheemraadschap van Delfland en andere bestuurs- of rechtscolleges inzake gebruik/onderhoud van waterkeringen, molens, watergangen, sluizen, wegen, alsook betreffende de omslagheffing, schouwvoering en beboeting, 1287, z.d. [1290], 1347-1348, 1391, 1439-1440, 1447-1448, 1450, 1467, 1492, 1499, 1520-1521, 1523-1526, 1532, 1538, 1540, 1548-1551, 1555, 1558- 1559, 1561-1562, 1566, 1570, 1587-1588, 1590, 1593-1594, 1599-1604, 1613, 1615, 1619-1620, afschriften, en aantekeningen over de periode 1446-1801 terzake, z.d. [1933-1939]. 1 omslag
- III. 2.10. Personeel
78. Aantekeningen betreffende activiteiten en salariëring van Delflands bode over het jaar 1375 en begin 16de eeuw, z.d. [1933-1939]. 1 omslag
79. Aantekeningen betreffende taakstelling, benoeming en salariëring van secretarissen en penningmeesters van Delfland over de periode 1453-1890, z.d. [1933-1939]. 1 omslag
80. Naamlijsten van landmeters en (hoofd)ingenieurs van Delfland over de periode 1510-1933, met akte van aanstelling van de landmeter Jan Potter en een brief van landmeter Floris Balthasars, 1562, 1610, afschriften, en aantekeningen betreffende enkele landmeters over de periode 1584-1612, z.d. [1933-1939]. 1 omslag
- III. 2.11. Scheepvaartfaciliteiten; schutgelden
81. Oorkonden van de graaf van Holland, vonnissen van het Hof van Holland en brief van Delfland aan de provincie Zuid-Holland inzake verlening van scheepvaartfaciliteiten door middel van sluizen, overtomen en verlaten en betreffende heffing van schutgelden, 1375, 1380, 1530, 1617, 1866, afschriften, met aantekeningen over de periode 1866-1867 terzake, z.d. [1933-1939]. 1 omslag

- III. 2.12. Vervening en droogmaking
82. Aantekeningen inzake vervening (slagturving) in Delflands poldergebied, de regelgeving en vergunningverlening daartoe door dijkgraaf en hoogheemraden van Delfland of andere bestuurscolleges en de afkoop door verveners van verschuldigde polderlasten van uit te venen percelen, betreffende de periode 1463-1820, z.d. [1933-1939]. 1 omslag
83. Aantekeningen inzake de droogmaking (door omdijking/bekading en bemaling) van plassen in Delflands uitgeveend poldergebied en financiering van die droogmaking met belegde gelden van de door door verveners afgekochte polderlasten (afkoop- of waarborgkassen), betreffende de periode 1648-1881, z.d. [1933-1939]. 1 omslag
- III. 2.13. Waterkeringen binnen Delfland
- III. 213.1. Maasdijk
84. Oorkonden van de graaf van Holland, besluiten en vonnissen van dijkgraaf en hoogheemraden van Delfland, het Hof van Holland en andere bestuurs- en rechtscolleges, inzake versterking en onderhoud van de Maasdijk (o.a. te Schiedam) en de financiering daarvan, 1242, 1255, 1355, 1379, 1457, 1466, 1512-1513, 1530-1535, afschriften, en aantekeningen over de periode 1047-1715 terzake, z.d. [1933-1939]. 1 omslag
- N.B. De 13de-eeuwse stukken in het Latijn.
- III. 213.2. Buitendijks land bij de Maasdijk
85. Oorkonden, besluiten, vergunningen en vonnissen van bestuurs- en rechtscolleges, waaronder van de graaf van Holland en het Hof van Holland, inzake bedijking en cultivering van buitendijks land bij de Maasdijk, 1328, 1367, 1371-1372, 1375, 1377, 1381, 1388, 1396, 1404, 1415, 1421, 1423-1424, 1430, 1434, 1446, 1449, 1468, 1472, 1485, 1499-1500, 1505, 1526, 1531, 1535-1536, 1548, 1556-1557, 1578, 1644, afschriften, en aantekeningen over de periode 1200-1854 terzake, z.d. [1931-1939]. 1 omslag
- III. 213.3. Landscheidingen
86. Oorkonden van de graaf van Holland houdende vergunning aan Delfland, Rijnland, Schieland en een particulier tot het leggen van landscheidingskaden tussen genoemde hoogheemraadschappen, 1336, 1338/39, afschriften, met aantekeningen betreffende de landscheidingen over de periode 1338-1858, z.d. [1933-1939]. 1 omslag

- III. 213.4. Zeewering
87. Vonnissen, besluiten, bevelschriften, brieven enz. van bestuurs- en rechtscolleges, waaronder het Hoogheemraadschap van Delfland en het Hof van Holland, betreffende het onderhoud van Delflands zeewering en de financiering daarvan, 1515, 1521, 1531-1532, 1539-1541, 1543, 1549, 1565, 1570, 1592, 1596, 1602, 1608, 1618, 1633, 1642, 1658-1659, 1718, 1777, 1796-1797, 1801, 1807, 1815-1816, 1825, afschriften, en aantekeningen over de periode 1432-1854 terzake, z.d. [1933-1939]. 1 omslag
- III. 213.5. Polder- en boezemkaden
88. Vonnissen en vergunningen van de graaf van Holland, het Hoogheemraadschap van Delfland en het Hof van Holland inzake het (ver)leggen, onderhouden en financieren van kadewerken in Delflands poldergebieden, 1391, 1396, 1409, 1446-1448, 1454, 1466, 1471, 1514, 1516, 1522/23, 1537, 1608, 1618, afschriften, en aantekeningen over de periode 1198-1772 terzake, z.d. [1933-1939]. 1 omslag
- III. 2.14. Waterkeringen buiten Delfland
89. Besluiten van het Hoogheemraadschap van Delfland tot het heffen van een omslag binnen Delfland, ter financiering van werken tot versterking van de buiten Delfland gelegen Wierickerdijk of Prinsendijk, ter voorkoming van kadedoorbraken in Delflands gebied, 1643, 1672-1673, afschriften, briefwisseling van Delfland met het Hoogheemraadschap van Rijnland en het Grootwaterschap van Woerden, 1934, en aantekeningen inzake onderhoud van buiten Delfland gelegen waterkeringen over de periode 1323-1892, z.d. [1933-1939]. 1 omslag
- III. 2.15. Waterpeilbeheer en waterkwaliteit
90. Besluiten, vergunningen en brieven van de hoogheemraden van Delfland voor ingelanden of overheden inzake het graven en onderhouden van met name genoemde watergangen, 1439, 1447, 1449, 1632, 1652-1654, 1694, 1696, 1810, 1843, 1863-1864, afschriften, en aantekeningen betreffende het graven en onderhouden van watergangen over de periode 50 na Chr., 1447-1896, met 1 kaartje, z.d. [1933-1939]. 1 omslag
91. Oorkonden van de graaf van Holland, vonnissen, besluiten, vonnissen, akten van verklaring e.d. van de graaf van Holland, het Hoogheemraadschap van Delfland en het Hof van Holland inzake het leggen, gebruiken, onderhouden en financieren van sluizen/verlaten, voornamelijk in Delflands Maasdijk, tot watervoorziening/-versing of afvoer van overtollig boezemwater binnen de

hoogheemraadschappen Delfland, Rijnland en Schieland, 1276, 1447, 1473, 1536, 1540, 1586, 1672, 1674, z.d. [1676], 1847, 1890, afschriften, en aantekeningen over de periode 1065-1924 terzake, z.d. [1933-1939]. 1 omslag

N.B. Akte van 1276 in het Latijn.

92. Vergunningen, besluiten of overeenkomsten van de graaf van Holland, hoogheemraden van Delfland en anderen betreffende stichting/gebruikmaking van molenbemaling en financiering daarvan, 1413, 1440, 1446-1447, 1449-1450, 1550, 1620, 1770, 1847, afschriften, en aantekeningen inzake het windrecht in 1563 en een molen in het Haagse Bos in 1815, z.d. [1933-1939]. 1 omslag
93. Akte van overeenkomst gesloten door molenmeesters en kroosheemraden van de Zusterpolder met het stadsbestuur van 's-Gravenhage tot het uitmalen van stedelijk grachtwater door de molen van de polder via enkele door 's-Gravenhage te leggen, te onderhouden en te bekostigen duikers door singels, kaden e.d. en tot het daartoe door de stad (eveneens op haar eigen kosten) uitvoeren van bijkomende werken, waaronder het leggen en onderhouden van kaden, dammen, schutdeuren enz., 1693, afschrift, z.d. [begin 20ste eeuw]. 1 stuk

**IV. S.J. Fockema Andreae, L.J. Ruys, Th.F.J.A. Dolk e.a.,
Rechtsbronnen der vier hoofdwaterschappen van het vasteland van
Zuid-Holland (Rijnland; Delfland; Schieland; Woerden)
(Utrecht 1951).**

L.J. Ruys, Th.F.J.A. Dolk - Onderdeel Delfland

- IV. 1. Bundel van de in de publicatie opgenomen rechtsbronnen betreffende het Hoogheemraadschap van Delfland, door Ruys en Dolk afgeschreven uit het archief van het hoogheemraadschap, de gemeente Delft, de gemeente Rotterdam, de Leenkamer van Holland (in Algemeen Rijksarchief) en van het Hof van Holland (idem)
94. Oorkonden, besluiten en vonnissen van de graaf van Holland, het Hof van Holland, hoogheemraden en hoofdingelanden van Delfland en andere bestuurs- of rechtscolleges inzake Delflands bestuur, bestuursbevoegdheden (regelgeving en schouw), gezagsverhoudingen ten aanzien van andere overheden (waaronder de stad Delft, ambachten en polders in Delfland), uitvoering van waterstaatswerken, financieel beheer, waterkeringen (waaronder landscheidingen, de Maasdijk en de zeewering) en peilbeheer (waaronder sluizen en molens), 1290, 1319, 1323, 1339, 1348, 1376, 1379-1381, 1386, 1388, 1391, 1393, 1396, 1453-1454, 1458, 1505, 1512, 1518, 1522/23, 1525, 1533, 1540, 1566, 1585, 1589, 1591, 1602, 1605, 1632; afschriften, z.d. [1939-1945]. 1 pak
- IV. 2. Bundel van niet in de publicatie opgenomen rechtsbronnen betreffende het Hoogheemraadschap van Delfland, door Ruys en Dolk afgeschreven uit

het archief van het hoogheemraadschap, de Koninklijke Bibliotheek, de Leenkamer van Holland (in Algemeen Rijksarchief), het Hof van Holland (idem), het Kapittel van Sint Marie (idem), de Rekenkamer (idem) en van de Staten van Holland (idem)

95. Oorkonden, besluiten en vonnissen van de graaf van Holland, hoogheemraden van Delfland en het Hof van Holland inzake Delflands bestuur, bestuursbevoegdheden, gezagsverhoudingen ten aanzien van andere overheden (waaronder de stad Delft, ambachten en polders in Delfland), financieel beheer, regelgeving/keurstelling betreffende waterkeringen (waaronder landscheidingen, de Maasdijk en de zeewering), peilbeheer (waaronder sluizen en molens), watergangen, wegen/bruggen en inzake schouwvoering over deze gekeurde werken, z.d. [ca. 1290], 1322-1324, 1336, 1347/48, 1367, 1371-1372, 1379, 1396, 1409, 1416, 1423, 1440, 1453, 1462, 1468, 1471, 1481, 1510, 1515, 1518, 1521, 1523-1526, 1533, 1536, 1538, 1542-1543, 1547, 1559, 1562, 1566, 1571, 1582, 1584-1585, 1589, 1591-1592, 1596, 1598-1600, 1608, 1614, 1644, 1663, 1681, 1733; afschriften, z.d. [1939-1945]. 1 pak

**V-a. J.(P.) Winsemius,
De zeven ambachten en het Hoogheemraadschap van Delfland (Delft 1962)**

- 95A. Brieven van instellingen en particulieren aan dr. J. Winsemius betreffende historische gegevens in archiefbronnen of publicaties, alsmede aantekeningen, kaartjes en krantenknipsels betreffende de periode 850-1729, door Winsemius vervaardigd of verzameld in het kader van zijn publicatie, 1955-1965. 1 omslag

**V-b. J.(P.) Winsemius e.a.,
De Allerheiligenvloed van 1570
(Leeuwarden 1970).**

J.(P.) Winsemius

96. Aantekeningen van Winsemius, fotokopieën en transcripties van archiefstukken over de periode 1570-1571 betreffende de waterstaatkundige gevolgen van de Allerheiligenvloed, ten behoeve van de in de publicatie op te nemen gegevens inzake het Hoogheemraadschap van Delfland, met kaartjes, foto's van kaartjes of negatieven van foto's, 1969-1970. 1 pak
97. Briefwisseling van Winsemius met archiefinstellingen, (veelal bijbehorende) fotokopieën en transcripties van archiefstukken en aantekeningen ontleend aan bronnen over de periode 1570-1571 betreffende de waterstaatkundige gevolgen van de Allerheiligenvloed, ten behoeve van de in de publicatie op te nemen gegevens inzake gebieden in Nederland buiten het Hoogheemraadschap van Delfland, met kaartjes, foto's van kaartjes of negatieven van foto's, 1969-1970. 1 pak

**VI. J.L. van der Gouw,
De landscheidingen tussen Delfland, Rijnland en Schieland**

(Hilversum 1987)

98. Typoscript van de oorspronkelijke versie van het manuscript, met volledige teksten en met fotokopieën van zwart-wit schetskaartjes, 1986. 1 pak
99. Typoscript van de oorspronkelijke versie van het manuscript, met volledige teksten, met fotokopieën van zwart-wit schetskaartjes en van zwart-wit foto's van teksten, tekeningen en landschappen, 1986. 1 pak
100. Typoscript van de oorspronkelijke versie van het manuscript, met volledige teksten, schetskaartjes in kleur of zwart-wit, zwart-wit foto's van archiefstukken, kleurenfoto's of zwart-wit foto's van landschappen en negatieven van zwart-wit foto's, 1986. 1 pak
101. Ongebonden exemplaar van de definitieve (verkorte) gedrukte uitgave van het manuscript door uitgeverij Verloren te Hilversum; met korte (verkoopcatalogus)informatie inzake de publicatie en uitnodigingskaart van de dijkgraven van Delfland, Rijnland en Schieland voor een bijeenkomst ter gelegenheid van de presentatie van de publicatie te Zoetermeer, 1987. 1 omslag

**VII. A.J.H. Haak, W. Annema,
Het uitgebreid bouwhistorisch onderzoek van de panden Oude Delft
161-165 te Delft
(Delft 1989)**

102. Manuscript en typoscript (met lokatieschetsen van de panden) van de oorspronkelijke versie van hoofdstuk 'Het bouwhistorisch onderzoek van de panden Oude Delft 161-165 te Delft', opgenomen op pag. 117-158 van het boek 'Hoogheemraadschap van Delfland 1289 - 1989 : opstellen ter gelegenheid van een opmerkelijk jubileum' door Th.W.Westerwoudt e.a. (Delft 1989); 1989. 1 omslag

**VIII. B. Dolfing,
Belang-betaling-zeggenschap : een schets van de bestuurlijke
organisatie van het hoogheemraadschap van Delfland 1589-1996
(Delft 1997)**

103. Proefprint van de uitgave van het typoscript, met notities van het hoofd Oud-Archief en Bibliotheek en van de secretaris-rentmeester van Delfland betreffende gedeelten van de inhoud van de concept-tekst van de publicatie, 1996-1997. 1 omslag

N.B. Proefprint in tweevoud.

**IX. E.E.M. Cremers,
Het bestuur van Delfland 1795-2007 : Stuurlui aan de wal**

(Hilversum 2007)

104. Proefdrukken van de uitgave van het typoscript en CD-rom van de definitieve uitgave, met handgeschreven correcties door de chartermeester van Delfland op de proefdrukken en met bedankbrief aan hem van het Redactie- en tekstbureau I.D. Jacobs, 2007. 1 omslag

B) SCHENKINGEN**X. Typoscripten van niet gepubliceerde geschiedschrijvingen**

105. M. Canneman,
De landscheiding tussen Rijnland en Delfland; scriptie,
1972 1 band
106. P.C.J. van der Krogt ,
De hoefslagen van de Delflandse Maasdijk, met brief van prof.dr. J.L.
van der Gouw houdende commentaar op de inhoud van het script,
1986. 1 omslag

N.B. Twee exemplaren, waarvan één zonder schetskaartjes en één met kaartjes in kleur en zwart-wit.

107. G. van Vianen,
De Schaaapweimolen te Rijswijk, van polder naar landschapspark,
1992. 1 band

XI. Interviewverslag

108. Tekst (samenvatting) van een interview op 21 januari 1993 met de oud-ambtenaren van Delfland S.A. de Regt en K. Versluis aangaande de watersnoodramp van 1953; fotokopie, 1993. 1 katern

XII. Representatie/gedenkstukken

109. Fragment van een handschrift (W.G.F. Ste....op de Oranjesluis) aangetroffen bij schilderwerkzaamheden eind 1987 achter een balk in de Oranjesluis, z.d. [18de eeuw]. 1 stuk
110. Anoniem proces-verbaal van de eerstesteenlegging en naamgeving van Delflands boezemstoomgemaal Van der Goes aan de Vijfsluizen in de gemeente Vlaardingerambacht, ten overstaan van de bestuurders

van het hoogheemraadschap en andere genodigden,
1863. 1 stuk

N.B. Bijlage bij catalogusnr. 111, jr. 1864.
Zie ook Oud-Archief Delfland (OAD) 1319-1887 inv.nr.
7900.

111. Gastenboek (in luxe-band) met handtekeningen van de aanwezigen bij
- de opening van Delflands boezemstoomgemaal Van der Goes aan de Vijfsluizen, 1864;
  - een diner aangeboden door Delfland aan de leden van de Reglementencommissie, uit erkentelijkheid voor het werk besteed aan de voorbereiding van de wijziging van Delflands reglement, 1968;
  - een bijeenkomst van enkele polderbestuurders uit Delfland met vertegenwoordigers van de Staat der Nederlanden, van de provincie Zuid-Holland en van enkele gemeenten, ter gelegenheid van de afsluiting van de Poldervaart, 1970.

1 deel in rode foudraal

N.B. Goud op snee.

112. Album (gecalligrafeerd) aangeboden door ingelanden van de Polder van Nootdorp met vermelding van hun namen, aan C.J. Mooijman ter gelegenheid van zijn 25-jarige ambtsbekleding als heemraad en dijkgraaf van die polder over de periode 1864-1889, z.d. [1889]. 1 deel

N.B. Zilver op snee. Rood fluwelen band met verzilverde koperen hoeken en cartouche "1864-1889".
Schenking aan Delfland door de kleinzoon van de jubilaris, dhr. C.H.L. Mooijman te Delft in mei 1984 en aanvaard door dijkgraaf en hoogheemraden op 7 juni 1984.

113. Gedenkoorkonde aangeboden door personeelsleden van Delfland met vermelding van hun namen en handtekeningen, aan J.M.J. Huijbers ter gelegenheid van haar 25-jarig dienstverband bij het hoogheemraadschap, 1951. 1 stuk

N.B. Met opgedrukt zegel van Delfland in donkerblauwe lak op katoenen zegelstaart.
Schenking aan Delfland door de erven Huijbers, in augustus 1991.

114. Gedenkoorkonde aangeboden aan het college van Delflands dijkgraaf en hoogheemraden ter gelegenheid van de heropening [door burgemeester J. van Es] van Delflands verbouwde gemeenlandshuis te Maassluis op 5 juni 1980, houdende een berijmde declamatie [opgesteld en voorgedragen door de acteur R. Falkenhagen in de rol van "Aelbrecht Storm van Wena, baljuw-dijkgraaf van Delfland, 1592-1629"] voor genoemd college, 1980. 1 stuk

N.B. Met uithangend zegel van Delfland in rode lak op katoenen zegelstaart.
Overdracht uit documentatie van de voormalige afd.

Waterhuishouding en Cultuurtechniek van het Hoogheemraadschap van Delfland, in april 2007. Zie ook jaarverslag Delfland over 1980 pag. 57-58 en Registratuurarchief Delfland (RAD) 1920-1981 inv.nr. 11693.

115. "Gastenboek van het gemeenlandshuis van Delfland te Maassluis". Register met handtekeningen van gasten die, als vertegenwoordigers van instellingen of op persoonlijke titel, door het bestuur van het Hoogheemraadschap van Delfland in het huis zijn uitgenodigd, 1986-1987, 1989, z.j. [2006]. 1 deel

N.B. Overdracht uit documentatie van Bureau Communicatie van het hoogheemraadschap, in 2007.

XIII. Aantekeningen inzake molens, ontleend aan archiefbronnen

116. Aantekeningen door G. van Vianen te Rijswijk van gegevens aangetroffen in het Oud-Archief Delfland (OAD) over de periode 1620-1845 betreffende bouw en onderhoud in Delfland van polder-, koren- en industriemolens en werken aan bijgelegen watergangen, fotokopie, 1988-1989. 1 band

XIV. Dagboeken

- 117-122. Dagboeken van de heren Van Zijl en De Lange, molenaars op de Schapweimolen in de Schapweipolder te Rijswijk (Z.-H.), 1882-1922, 1946-1948; fotokopieën, 1990. 6 omslagen

N.B. Originelen in eigendom van C. de Lange te Monster.

117. 1882-1889
 118. historische aantekeningen [ca. 1895-1898]
 119. 1901-1908
 120. 1917-1920
 121. 1921-1922
 122. 1946-1948
123. Uittreksels door A. Bicker Caarten uit de dagboeken van de molenaar(s) Van Zijl van de Schapweimolen in de Schapweipolder over de periode 1882-1906; met bedankbrief van Bicker Caarten aan Th.C.J. de Lange te Schipluiden voor het ter inzage krijgen van de dagboeken, 1960; fotokopieën, 1990. 1 katern en 1 stuk

XV. Indices

124. Index op trefwoorden en eigennamen in de notulen en rekeningen van het Hoogheemraadschap van Delfland over de periode 1791-1795, samengesteld door Delflands hoofdingeland H.J. van Roijen voor persoonlijk gebruik, z.d. [1791-1795]. 1 deel

N.B. Van Roijen was hoofdingeland van Delfland van 1791 -1795.
Schenking door gemeentearchief Delft in 2001.

125. Index op de overzichtskaart van het Hoogheemraadschap van Delfland van 1611 van landmeter Floris Balthasars, samengesteld door P.C.J. van der Krogt, 1986. 1 omslag
126. Index op de overzichtskaart van het Hoogheemraadschap van Delfland van 1712 van de landmeters Nicolaas en Jacob Kruikius, samengesteld door P.C.J. van der Krogt, 1986. 1 omslag

XVI. Archiefstukken of afschriften van stukken van uiteenlopende aard, voornamelijk betreffende het Hoogheemraadschap van Delfland of daarbinnen gelegen polder- en ambachtsgebied, afgestaan door instanties of particuliere personen

XVI. 1. Algemeen

127. Brieven en circulaires ingekomen bij J.W. Schuurman, hoofdingeland van Delfland, inzake o.a. brandschadeverzekering, personalia, Delflands bestuursbevoegdheid, personeel e.d., 1806, 1837-1886. 1 omslag

N.B. Met hiaten.
Schenking door Algemeen Rijksarchief aan Hoogheemraadschap van Delfland in 1955.

XVI. 2. Beleidsvisie

128. Briefwisseling van prof. ir. J.Th. Thijsse met dijkgraaf en hoogheemraden van Delfland inzake zijn lidmaatschap van de Adviescommissie Waterhuishouding en adviesnota's met bijbehorende staten/tabellen van Thijsse voor Delfland, inzake de toekomstige waterhuishouding van het hoogheemraadschap, 1965-1967. 1 omslag

N.B. Stukken afkomstig uit persoonlijk archief van prof. ir. J. Th. Thijsse. Schenking van diens zoon ir. J. Thijsse te Soest, via Delflands waarnemend dijkgraaf dr. J. de Flines op 17-7-1986.
Zie ook Registratuurarchief Delfland (RAD) 1920-1981 inv.nr. 13784.

129. Notitie van mr. A.P. van den Berge, dijkgraaf van het Hoogheemraadschap van Delfland, bestemd voor het toekomstig bestuur van het schap óf diens rechtsopvolger, z.d. [1993]. 1 stuk

N.B. ONDER EMBARGO ! TE OPENEN NA 1 JANUARI 2025.
Geborgen in lichtgele enveloppe, in cijferslot-/sleutelkluis van sector Middelen, bureau Documentaire Informatievoorziening – oud-archief en bibliotheek (archiefdepot) van het Hoogheemraadschap van Delfland.

XVI. 3. Bestuur

130. Reglement van orde voor de Verenigde Vergadering (van dijkgraaf, hoogheemraden en hoofdingelanden) van het Hoogheemraadschap van Delfland (met toelichting in de marge), bestemd voor onder andere hoofdingeland J.W. Schuurman; afschriften, z.d. [1853]. 3 stukken

N.B. Schenking door Algemeen Rijksarchief aan Hoogheemraadschap van Delfland in 1955.

131. Naamlijsten van stemgerechtigde ingelanden in het 1ste en 5de district van het Hoogheemraadschap van Delfland en van het door hen uit te brengen aantal stemmen ter verkiezing van hoofdingelanden of hun plaatsvervangers, met enkele bijbehorende stukken terzake van het stembureau en dijkgraaf en hoogheemraden, bestemd voor onder andere hoofdingeland J.W. Schuurman; afschriften, 1853, z.d. [1853]. 1 omslag

N.B. Schenking door Algemeen Rijksarchief aan Hoogheemraadschap van Delfland in 1955.

132. Aantekeningen van hoofdingeland J.W. Schuurman van het besprokene in de bijeenkomsten van de Verenigde Vergadering van het Hoogheemraadschap van Delfland, 1855, 1869-1878. 1 omslag

N.B. Schenking door Algemeen Rijksarchief aan Hoogheemraadschap van Delfland in 1955.

133. Convocaties voor bijeenkomsten van de Verenigde Vergadering van het Hoogheemraadschap van Delfland, ingekomen bij hoofdingeland J.W. Schuurman; gedrukte afschriften, 1855, 1869-1878. 1 omslag

N.B. Schenking door Algemeen Rijksarchief aan Hoogheemraadschap van Delfland in 1955.

134. Rooster van aftreding van leden van de Verenigde Vergadering van het Hoogheemraadschap van Delfland over de periode 1854-1859, opgemaakt door een hoofdingeland van het

Hoogheemraadschap van Delfland,
z.d. [1853].

1 stuk

N.B. Schenking door Algemeen Rijksarchief aan
Hoogheemraadschap van Delfland in 1955.

XVI. 4. Financiën

XVI. 4. 1. Pachtgeld

135. Rekening van de abdij van Egmond betreffende inning van pachtgelden binnen o.a. het gebied van het Hoogheemraadschap van Delfland, 1344-1345; fotokopie van transcriptie, 1974. 1 katern

N.B. Origineel in archief abdij van Egmond, inv.nr. 763.
Transcriptie door pater J. Hof en schenking aan
dijkgraaf van Delfland in mei 1974.

136. Brief van Frederik Hendrik, prins van Oranje, aan N.N. inzake verhoging van de pachtsom van zijn landen in de Oranjepolder, 1627; fotokopie van brief en van transcriptie, 1970. 1 stuk

N.B. Schenking door dr. A.P.J. van der Burg te Rijswijk
(Z.-H). Zie agenda van chartermeester van Delfland
jr. 1970/15.

XVI. 4. 2. Onroerend goed - eigendomsrecht, legaten/erfstellingen, overdracht, beheer of onderhoud

137. Testamenten, eigendomsbewijzen en overige stukken betreffende de eigendoms- en gebruiksrechten voor Catharina Ariaens Hardebol (vrouw van heerlijkheid De Lier en huis Alckemade) en anderen, ten aanzien van hofsteden (buitenplaatsen) en landerijen in de Veenpolder, de Nieuwe Broekpolder (bij Rijswijk, Delft) en de Tedingerbroekpolder (waaronder Leeuwenberg en Nooit Gedagt), 1632, 1634, 1641, 1650-1652, 1654, 1659-1660, 1666-1667, 1674, 1679, 1687, 1702, 1763-1764, 1781; met retroactum, 1626, en met rotulus houdende opgave van enkele (genummerde) stukken gevormd met betrekking tot deze hofsteden over de periode 1626-1786, tevens houdende latere aanvullingen over de periode 1797-1881, z.d. [1786, 1881]; met transcriptie van de rotulus, z.d. [1999].

1 pak

N.B. Het pak bevat 11 charters over de jaren 1632,
1650-1651, 1654, 1659-1660, 1687, 1763-1764 en

1781. Van de charters uit de jaren 1632, 1650, 1687, 1763 en 1781 ontbreken de zegels, uit de jaren 1651, 1654, 1659-1660 zijn deze slechts fragmentarisch aanwezig, van het charter uit 1764 is het zegel aanwezig maar geheel verbrokkeld.
 Transcriptie van de rotulus in duplo, waarvan 1 exemplaar met correcties. De in de rotulus vermelde stukken genummerd 6, 8-10, 12-13, 15-18 ontbreken. Aankoop van de stukken op persoonlijke titel door drs. P. Ressenaar op 26 maart 1990 bij veilinghuis Diederiks Auction B.V. te 's-Gravenhage. Schenking door hem op 28 sept. 1999 aan Hoogheemraadschap van Delfland ter gelegenheid van zijn afscheid als hoogheemraad.

137A. Zie pag. 35

138. Bestek en voorwaarden voor het maken van een nieuwe ananaskast op de hofstede (buitenplaats) Overvoorde van de familie Van Vredenburg, met enkele concept-begrotingen en kladaantekeningen van aannemers,
 z.d. [c. 1846]. 1 omslag

N.B. J.W. van Vredenburg was hoofdingeland van het Hoogheemraadschap van Delfland (1815-1850).
 Schenking door Algemeen Rijksarchief aan Hoogheemraadschap van Delfland in 1955.

139. Akte van aanbesteding van de verbouwing van een slachthuis van J.W. Schuurman aan de Vlamingstraat te Delft, met inschrijvingsbiljet en kwitantie van de aannemer en met brieven van de belanghebbenden, en akte van overeenkomst van Schuurman met W.G. Metselaar inzake het onderhoud van een scheidingsmuur tussen genoemd slachthuis en een pand van Metselaar aan het Rietveld te Delft,
 1850, 1854. 1 omslag

N.B. J.W. Schuurman was hoofdingeland van het Hoogheemraadschap van Delfland (1853-1884).
 Schenking door Algemeen Rijksarchief aan Hoogheemraadschap van Delfland in 1955.

140. Standaardbeschrijvingen van de voorwaarden voor verlening van recht van opstal door het Hoogheemraadschap van Delfland op zijn eigendommen, ingekomen bij Delflands hoofdingelanden (onder wie J.W. Schuurman), concepten,
 z.d. [c. 1855]. 1 omslag

N.B. Schenking door Algemeen Rijksarchief aan Hoogheemraadschap van Delfland in 1955.

141. Rapport met briefbijlagen van Delflands bestuur, ingekomen bij J.W. Schuurman als hoofdingeland, inzake Delflands overdracht in eigendom, beheer en onderhoud aan de gemeente Maassluis van de havenwerken aldaar, gedrukte afschriften,
 1877. 1 katern

N.B. Schenking door Algemeen Rijksarchief aan
Hoogheemraadschap van Delfland in 1955.

XVI. 4.3. Omslag (molengeld polder; sluisgeld Delfland)

142. Kohier van de omslag van de Woudse polder, met achterin
kasboek van uitgaven,
1707 en z.d. [1707]; fotokopie,
z.d. [1983]. 1 katern

N.B. Origineel in bezit van N. van Woerden te
't Woudt.

143. Aantekeningen van Delflands hoofdingeland J.W. Schuurman inzake
behandeling in vergaderingen van hoofdingelanden van
bezwaarschriften van belastingplichtigen tegen Delflands
omslagheffing (sluisgeld),
1856-1859. 1 omslag

N.B. Schenking door Algemeen Rijksarchief aan
Hoogheemraadschap van Delfland in 1955.

XVI. 4.4. Begroting en rekening

144. Begrotingen van het Hoogheemraadschap van Delfland ten behoeve
van hoofdingelanden van Delfland, onder wie J.W. Schuurman, over
de jaren 1845-1879, met gedrukte memories van toelichting over
de jaren 1875-1879; afschriften,
1845-1878. 1 pak

N.B. Schenking door Algemeen Rijksarchief aan
Hoogheemraadschap van Delfland in 1955.

145. Brieven aan en aantekeningen van hoofdingelanden van Delfland,
onder wie J.W. van Vredenburg en J.W. Schuurman, betreffende de
rekeningen van het Hoogheemraadschap van Delfland,
1843-1854. 1 omslag

N.B. Schenking door Algemeen Rijksarchief aan
Hoogheemraadschap van Delfland in 1955.

XVI. 4.5. Afkoopkas

146. Aantekeningen van J.W. Schuurman en andere hoofdingelanden van
Delfland inzake het beheer van de gelden in de afkoopkas van het
gebied Poortland nabij Delft, voorheen afgedragen door verveners in
dat gebied aan de voormalige ambachtsbesturen,
1861, 1867. 1 omslag

N.B. Schenking door Algemeen Rijksarchief aan
Hoogheemraadschap van Delfland in 1955.

XVI. 5. Cartografie

147. Aantekeningen houdende toelichting op de overzichtskaart van Delfland van 1712, z.d. [c. 1850]. 1 stuk

N.B. Opsteller onbekend.

Schenking door Algemeen Rijksarchief aan Hoogheemraadschap van Delfland in 1955.

XVI. 6. Jaarverslagen

148. Jaarverslagen van de algemene waterstaat van het Hoogheemraadschap van Delfland over de jaren 1873-1878, waarschijnlijk ingekomen bij Delflands hoofdingeland J.W. Schuurman; gedrukte afschriften, 1874-1879. 1 omslag

N.B. Schenking door Algemeen Rijksarchief aan Hoogheemraadschap van Delfland in 1955.

XVI. 7. Regelgeving (keuren, reglementen)

149. Register van privilegiën, handvesten en ordonnantiën van de graaf van Holland voor de hoogheemraadschappen van Delfland en Rijnland en van verklaringen van eedaflegging door hoogheemraden en andere functionarissen van Delfland, [1000], 1253-1516 en z.d. [16de eeuw]; afschriften, z.d. [2de helft 17de eeuw]; met latere aantekeningen houdende verwijzingen naar het Groot Charterboek van Frans van Mieris, z.d. [18de eeuw]. 1 deel

N.B. In perkamenten band.

Delfland: pag. 1-20, 35-38; Rijnland: pag. 21-34. Mogelijk in tweede helft 17de eeuw als privéregister in gebruik bij secretaris van Delfland. In 1974 uit bibliotheek van Hoogheemraadschap van Delfland overgebracht.

150. Register van privilegiën, handvesten en ordonnantiën van de graaf van Holland voor het Hoogheemraadschap van Delfland en van verklaringen van eedaflegging door hoogheemraden en andere functionarissen van het hoogheemraadschap, [1000], 1319-1450 en z.d. [16de eeuw]; afschriften, z.d. [2de helft 17de eeuw]. 1 deel

N.B. In perkamenten band.

Mogelijk in tweede helft 17de eeuw als privéregister in gebruik bij secretaris van Delfland. In 1975 uit bibliotheek van Hoogheemraadschap van Delfland overgebracht.

151. Plakkaat van de koning op het slagturven (vervenen), met aanvullend vonnis van het Hof van Holland ten behoeve van Delfland, Rijnland en Schieland, 1561, 1564;
plakkaat van de Staten van Holland op het slagturven, 1595;
ordonnantie van de grafelijkheid van Holland op de heffing van turftienden, 1612;
gedrukte afschriften, 1631; met aantekeningen in handschrift van mr. Cornelis de Jonge, secretaris van Delfland, inzake het slagturven, z.d. [1648-1679]. 1 deel

N.B. In perkamenten band.

In 1974 uit bibliotheek van Hoogheemraadschap van Delfland overgebracht.

152. Keuren van het Hoogheemraadschap van Delfland, 1656, gedrukte afschriften;
met aantekeningen in handschrift van de secretaris van de vierschaar van Delfland, betreffende de procureurs in de vierschaar, 1655-1677. 1 deel

N.B. Achterin een inhoudsopgave.

In perkamenten band. Volgens opschrift op de band was dit deel in gebruik bij "de secretarie". De vierschaar van Delfland was een rechtsprekend college inzake o.a. overtredingen in waterstaatszaken binnen Delfland.

In 1974 uit bibliotheek van Hoogheemraadschap van Delfland overgebracht.

153. Keuren van het Hoogheemraadschap van Delfland, 1656, gedrukte afschriften, 1668;
met aantekeningen in handschrift van de secretaris van de vierschaar van Delfland betreffende de procureurs in de vierschaar, 1677. 1 deel

N.B. Achterin een inhoudsopgave. In perkamenten band.

Volgens opschrift op de band was dit deel bij de "vierschare van Delfflandt" in 1669 in gebruik.

In 1974 uit bibliotheek van Hoogheemraadschap van Delfland overgebracht.

154. Keuren van het Hoogheemraadschap van Delfland, 1656;
gedrukte afschriften, 1668. 1 deel

N.B. Achterin een inhoudsopgave. In perkamenten band.

Blijkens aantekeningen voorin de band in 1989 geschonken door W. en H. Koetsier aan Delflands dijkgraaf mr. A.P. van den Berge, ter gelegenheid van de viering van het 700-jarig bestaan van het Hoogheemraadschap van Delfland.

Schenking door Van den Berge aan Delfland in 2004.

155. Wijzigingen van het reglement van het Hoogheemraadschap van Delfland van 1852, vastgesteld door het provinciaal bestuur van Zuid-Holland, ingekomen bij Delflands hoofdingeland J.W. Schuurman, grotendeels gedrukte afschriften, en deels voorzien van diens

aantekeningen,
1854-1855.

1 omslag

N.B. Schenking door Algemeen Rijksarchief aan
Hoogheemraadschap van Delfland in 1955.

156. Reglement voor het Hoogheemraadschap van Delfland,
z.d. [1855], met als bijlagen:
- besluit van de provincie Zuid-Holland inzake de opheffing der ambachten in Delfland en staten van de onderhoudsplichtigheid ten aanzien van (waterstaats)werken als gevolg van die opheffing, 10-11-1857;
  - wet inzake de rechtsmacht van waterschappen, 9-10-1841;
  - wet inzake onteigening ten algemene nutte, 28-8-1851;
  - reglement op de wegen en voetpaden in de provincie Zuid-Holland, 11/17-11-1852;
  - wet tot voorlopige voorziening in sommige waterstaatsbelangen, 12-7-1855;
- gedrukte afschriften, z.d. [1858];
met blanco papier doorschoten en van aantekeningen voorzien door
mr. G.B. Emants, houdende opgave van:
- oppervlakte van Delflands districten en polders (1857-1859);
  - bemalings- en uitwateringsobjecten;
  - peilen van de waterstand;
  - belegde gelden van waarborg- en afkoopkassen van polders;
  - toepassing van het waterschapsrecht ten aanzien van de reglementsartikelen,
- z.d. [1859]. 1 deel

N.B. Zie voor soortgelijk exemplaar Delflands bibliotheek,
catalogusnr. 4236.
Emants was hoogheemraad van Delfland van
1854-1860.
Aankoop door Delfland in 1972 uit nalatenschap van
dr. A.A. Beekman.

157. Voorstel [van de Verenigde Vergadering van het Hoogheemraadschap van Delfland] tot wijziging van artikel 198 van Delflands reglement [naar aanleiding van overname en onderhoud van ambachtswerken door het schap], ingekomen bij Delflands hoofdingeland J.W. Schuurman, gedrukt afschrift, en voorzien van diens aantekeningen, z.d. [1856]. 1 stuk

N.B. Zie Oud-Archief Delfland (OAD) 1319-1887 inv.nr. 7241.
Schenking door Algemeen Rijksarchief aan
Hoogheemraadschap van Delfland in 1955.

158. Ontwerp-keur op het malen en stilstaan van de watermolens in Delfland, ingekomen bij Delflands hoofdingeland J.W. Schuurman, gedrukt afschrift, en voorzien van diens aantekeningen, z.d. [1856]. 1 stuk

N.B. Schenking door Algemeen Rijksarchief aan
Hoogheemraadschap van Delfland in 1955.

159. Ontwerp-keur op het onderhoud van de boezemwateren in Delfland, ingekomen bij Delflands hoofdingeland J.W. Schuurman, gedrukt afschrift, en voorzien van diens aantekeningen, 1858. 2 stukken

N.B. Schenking door Algemeen Rijksarchief aan Hoogheemraadschap van Delfland in 1955.

160. Ontwerp-keur op het onderhoud van de waterkeringen van de polders in Delfland, ingekomen bij Delflands hoofdingeland J.W. Schuurman, gedrukt afschrift, en voorzien van diens aantekeningen, 1858. 1 stuk

N.B. Schenking door Algemeen Rijksarchief aan Hoogheemraadschap van Delfland in 1955.

161. Ontwerp-reglement op het beheer en de administratie van de waarborg- en afkoopkassen en van de kassen der lastgelden in Delfland, ingekomen bij Delflands hoofdingeland J.W. Schuurman, gedrukt afschrift, en voorzien van diens aantekeningen, 1858. 1 stuk

N.B. Schenking door Algemeen Rijksarchief aan Hoogheemraadschap van Delfland in 1955.

162. Ontwerp-keur op de verveningen en ontgrondingen van land in de polders in Delfland, ingekomen bij Delflands hoofdingeland J.W. Schuurman, gedrukt afschrift, en voorzien van diens aantekeningen, 1860. 1 stuk

N.B. Schenking door Algemeen Rijksarchief aan Hoogheemraadschap van Delfland in 1955.

163. Ontwerp-keur op de dijken van Delfland, ingekomen bij Delflands hoofdingeland J.W. Schuurman, gedrukt afschrift, en voorzien van diens aantekeningen, 1860. 1 stuk

N.B. Schenking door Algemeen Rijksarchief aan Hoogheemraadschap van Delfland in 1955.

164. Ontwerp-keur op de zeewering van Delfland, ingekomen bij Delflands hoofdingeland J.W. Schuurman, gedrukt afschrift, en voorzien van diens aantekeningen, 1860. 2 stukken

N.B. Schenking door Algemeen Rijksarchief aan Hoogheemraadschap van Delfland in 1955.

165. Ontwerp-keur op het schutten en varen door de sluizen in Delfland, ingekomen bij Delflands hoofdingeland J.W. Schuurman, gedrukt afschrift, 1867. 1 stuk

N.B. Schenking door Algemeen Rijksarchief aan Hoogheemraadschap van Delfland in 1955.

166. Wijziging van de keur op het onderhoud van de boezemwateren in Delfland, ingekomen bij Delflands hoofdingeland J.W. Schuurman, met ontwerp-wijziging, gedrukte afschriften, 1867-1868. 2 stukken

N.B. Schenking door Algemeen Rijksarchief aan Hoogheemraadschap van Delfland in 1955.

167. Ontwerp-keur op het onderhoud van de boezemwateren in Delfland, ingekomen bij Delflands hoofdingeland J.W. Schuurman, gedrukt afschrift, 1875. 1 stuk

N.B. Schenking door Algemeen Rijksarchief aan Hoogheemraadschap van Delfland in 1955.

XVI. 8. Waterstaatswerken - aanleg en onderhoud
(watergangen; gemaal; kaden, dijken, zeewering; wegen)

168. Bestekken/akten van aanbesteding door de ambachtsbewaarder van Monster en aanschrijvingen of vergunningen van de hoogheemraden van Delfland inzake kroos- en baggerwerk in watergangen, het leggen of onderhouden van waterkeringen, wegen, bruggen, duikers en hoefslagpalen binnen het ambacht Monster, 1594-1807; fotokopieën, z.d. [1991]. 1 omslag

N.B. Originelen in archief van gemeente Monster; W.E. Smelt, Inventaris van de archieven der gemeente Monster, inv.nr. 1498. ('Stukken betreffende het onderhoud en de aanbesteding van diverse ambachtswerken, 1598-1812'.)

169. Bestekken/akten van aanbesteding door of ter kennisgeving aan de ambachtsbewaarder van Monster en aanschrijvingen of vergunningen van de hoogheemraden van Delfland en anderen inzake kroos- en baggerwerk in watergangen, het onderhouden van waterkeringen (waaronder een stenen schoeiing in de haven van Maassluis), wegen, bruggen (met uitgavenstaat voor brugonderhoud), een havenhuis en sluizen buiten Monster, waarvoor dat ambacht echter mede onderhoudsplichtig (hoefslagplichtig) is, 1620-1812; fotokopieën, z.d. [1991]. 1 omslag

N.B. Originelen in archief van gemeente Monster; W.E. Smelt, Inventaris van de archieven der gemeente Monster, inv.nr. 1498. ('Stukken betreffende het onderhoud en de aanbesteding van diverse ambachtswerken, 1598-1812'.)

170. Staten van meting/peiling en profielschetsen (door N. Verburgh) van de diepte van de Rotterdamse Schie op diverse locaties, z.d. [tweede helft 18de eeuw]; fotokopieën, 1966. 1 omslag
- N.B. Schenking aan Hoogheemraadschap van Delfland door Rijksdienst voor de Monumentenzorg (G.H. Keunen), december 2002.
171. Stukken opgemaakt of ontvangen door waarschijnlijk een hoofdingeland van Delfland betreffende verbetering van de afvoer van overtollig boezemwater naar het Scheur (Oude Maas) door een verbeterde bemaling; deels afschriften, 1848-1849, 1860. 1 omslag
- N.B. Schenking door Algemeen Rijksarchief aan Hoogheemraadschap van Delfland in 1955. Mogelijk betreft het stukken van de hoofdingelanden J.W. van Vredenburg en J.W. Schuurman. Zie ook Oud-Archief Delfland (OAD) 1319-1887 inv.nr. 2890h.
172. Rapporten van een commissie benoemd door de Verenigde Vergadering van het Hoogheemraadschap van Delfland en ingekomen bij een hoofdingeland van Delfland betreffende bekostiging van het onderhoud van de Rotterdamseweg, afschriften, 1853-1854. 1 omslag
- N.B. Schenking door Algemeen Rijksarchief aan Hoogheemraadschap van Delfland in 1955. Mogelijk betreft het stukken van hoofdingeland J.W. Schuurman.
173. Stukken ingekomen bij Delflands hoofdingeland J.W. Schuurman en aantekeningen van hem betreffende de stichting van een boezemstoomgemaal ter verbetering van de afvoer van Delflands overtollig boezemwater; deels gedrukte afschriften, 1860-1862. 1 omslag
- N.B. Schenking door Algemeen Rijksarchief aan Hoogheemraadschap van Delfland in 1955.
174. Rapport aan dijkgraaf en hoogheemraden van Delfland van Delflands fabriek-landmeter J.P. van den Berg, ingekomen bij de hoofdingeland J.W. Schuurman, betreffende het leggen en onderhouden van strandhoofden aan de zeekering in Delfland, afschrift, 1862. 1 omslag
- N.B. Schenking door Algemeen Rijksarchief aan Hoogheemraadschap van Delfland in 1955.

175. Bestek en voorwaarden opgemaakt door de Staat der Nederlanden (ministerie van Binnenlandsche Zaken) voor het onderhoud van een gedeelte duin bij een uitwateringskanaal in het voormalige 4de district van Zeeland, ingekomen bij Delflands hoofdingeland J.W. Schuurman, gedrukt afschrift, 1875. 1 stuk

N.B. Schenking door Algemeen Rijksarchief aan Hoogheemraadschap van Delfland in 1955. Mogelijk door Schuurman ontvangen ter vergelijking met een onderhoudssituatie aan Delflands zeewering.

- 137A.** Akten van overdracht/eigendomsbewijzen, opgemaakt onderhands (1801) of ten overstaan van schout en schepenen of van notaris Coenraad van Vrijberghe de Coning te Maasland, van een woning met landerijen en een eendenkooi buiten de Maasdijk (Steenendijk) in de Steendijkpolder, ten behoeve van Johan van der Cloodt, Jan Pieterszn. Zonneveld en Jacob van der Sar, 1684, 1801-1802, 1829. Fotokopieën, 2013. 1 omslag

N.B. Schenking door C.J. van der Sar te Maassluis, 12-12-2013. Originelen bij de schenker. De woning c.a., beter bekend als de Kooiwoning, bevond zich iets ten zuiden van het in genoemde polder gelegen percelenblok het Leyeland.

INDEX OP EIGENNAMEN

A

Alckemade, huis	137
Algemeen Rijksarchief	127, 130, 131, 132, 134, 138, 139, 140, 141, 143, 144, 145, 146, 147, 148, 155, 157, 158, 159, 160, 161, 162, 163, 164, 165, 166, 167, 171, 172, 173, 174, 175
Allerheiligenvloed	96, 97
Avennis, Jan van	29

B

Balthasars, Floris	80, 125
Beekman, A.A.	156
Beieren, Aelbrecht van	13, 31, 32, 44, 45
Beieren, Willem van	33
Berendrecht, Willem de	61
Berg, J.P. van den	174
Berge, A.P. van den	129, 154
Berkel, ambacht	21
Bicker Caarten, A.	123
Bourgondië, Philips van	46
Brunings, C.L.	19
Burg, A.P.J. van der	136

C

Canneman, M.	105
Cloodt, Johan van der	137A
Criep, Willem	38, 39
Crommon, Gerrit	42

D

Delfland, baljuwschap	49, 50, 65
Delfland, hoogheemraadschap	5, 7, 8 en passim
Delfland, hoogheemraadschap – adviescommissie waterhuis- Houding	128
Delfland, hoogheemraadschap – afd. waterhuishouding en cultuurtechniek	114
Delfland, hoogheemraadschap – bureau documentaire infor- matievoorziening	129
Delfland, hoogheemraadschap – oud-archief en bibliotheek	103, 171
Delft, stad	7, 44, 45, 46, 68, 94, 95, 102, 139, 146

Departementaal Bestuur van Holland	7, 12, 17, 18
Deventer Dagblad	70
Deventer, Jacob van	70
Diedericks Auction B.V., Veilinghuis	137
Dorpe, Arnoud van den	47
Dorpe, Arnt van den	47

E

Egmond, abdij	135
Emants, G.B.	56
Es, J. van	114

F

Falkenhagen, R.	114
Flines, J. de	128
Frankenland	36
Frederik Hendrik, prins -	136

G

Goes, stoomgemaal Van der	111
Gouda, stad	7
Gouw, J.L. van der	106
's-Gravenhage	43, 70, 93, 137
's-Gravenzande	16
Groot Charterboek	149
Grote Raad van Mechelen	21, 54, 64

H

Haagse Bos	92
Hardebol, Catharina Ariaens	137
Henegouwen, Aleijd(en) van	29
Henegouwen, Jan van	49
Henegouwen, Willem van	30, 47, 48, 50, 51, 52
Hilversum	101
Hof, J.	135
Hof van Holland	6, 7, 8, 11, 12, 20, 26, 35, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 81, 84, 85, 87, 88, 91, 94, 95, 151
Holland, graaf	5, 6, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 61, 64, 65, 71, 77, 81, 84, 85, 86, 88, 91, 92, 94, 95, 149, 150
Holland, gewest	19, 31, 33
Hoornbrug	68
Huis te Riviere	32
Huijbers, J.M.J.	113
Huijter, familie De	55

J.

Jacobs, Redactie- en tekstbureau I.D.	104
Jonge, C. de	151

K

Karel V	53, 54
Keunen, G.H.	170
Koetsier, H.	154
Koetsier, W.	154
Koninklijke Courant	19
Kooiwoning	137A
Krogt, P.C.J. van der	106, 125, 126
Kruikius, J. en N.	126

L

Lange, C. de	117, 118, 119, 120, 121, 122
Lange, Th.C.J de	123
Leeuwenberg, hofstede/ buitenplaats	137
Leiden	49
Leyeland, het	137A
Liebaerds, Machtilde	47
Liebaerds, Willem Heyne	47
Lier, heerlijkheid De	137

M

Maas	31, 44
Maasdijk	11, 16, 37, 38, 39, 40, 54, 84, 85, 91, 94, 95, 106, 137A
Maasland	69, 137A
Maassluis	75, 114, 115, 141
Martinus Nijhoff, boekhandel N.V.	70
Matenese, ambacht	32
Matenese, Wouter van	32, 35
Metselaar, W.G.	139
Mieris, Frans van	149
Mije, Van der, hoogheemraad	15
Monster	8, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 168, 169
Mooijman, C.H.L.	112
Mooijman, C.J.	112

N

Nieuwe Broekpolder (Rijswijk, Delft)	137
Nieuwendam	29
Nooit Gedagt, hofstede/ buitenplaats	137

Noordland, polder Het	16
Nootdorp, Polder van -	112

O

Oostenrijk, Maximiliaen van	34, 36
Oranjepolder	136
Oranjesluis	109
Oude Delft	102
Oude Maas	31, 44, 171
Ouwerschie	48
Overvoorde, hofstede/ buitenplaats	138

P

Philips II	20
Pijnackerse polder	9
Poldervaart	111
Poorterhuis, Rotterdamse	32
Poortland	146
Potter, Jan	80
Prinsendijk	89
Provinciaal Bestuur van Holland	18
Reglementencommissie Delfland	111

R

Regt, S.A. de	108
Ressenaar, P.	137
Rietveld	139
Rijksdienst voor de Monumenten- Zorg	170
Rijnland, hoogheemraadschap	20, 25, 43, 51, 52, 53, 54, 86, 89, 91, 101, 105, 149, 151
Rijswijk	107, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 136
Rodenrijs, ambacht	49
Roijen, H.J. van	124
Rotterdam	48
Rotterdamse Schie; zie Schie	
Rotterdamseweg	172

S

Sar, C.J. van der	137A
Sar, Jacob van der	137A
Schaapweimolen	107, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123
Schaapweipolder	117, 118, 119, 120, 121, 122, 123
Scheur	171
Scheveningen	8, 26
Schie	44, 45, 46, 48, 170
Schiedam, stad	6, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 84
Schiekade	46

Schieland, hoogheemraadschap	20, 48, 52, 53, 86, 91, 101, 151
Schieveen, ambacht	21
Schipluiden	123
Schuurman, J.W.	127, 130, 131, 132, 133, 139, 140, 141, 143, 144, 145, 146, 148, 155, 157, 158, 159, 160, 161, 162, 163, 164, 165, 166, 167, 171, 172, 173, 174, 175
Sint Pancras, kapittel	49
Smelt, W.E.	168, 169
Soest	128
Sparendam	51, 52, 53, 54
Staat der Nederlanden	111
Staat der Nederlanden, Binnenlandsche Zaken	175
Staten van Holland	15, 23, 151
Steendijkpolder	137A
Steenendijk	11, 137A
Storm van Wena, Aelbrecht	114

T

Tedingebroekpolder	137
Ter Heijde	18,
Thijssse, J.	128
Thijssse, J.Th.	128

V

Veenpolder	137
Velsen, Antoni	25,
Verburgh, N.	170
Verloren, uitgeverij	101
Versluis, K.	108
Vianen, G. van	107, 116
Vijfsluizen	21, 54, 110, 111
Vlaardingen	13, 14
Vlaardingerambacht, gemeente	110
Vlamingstraat	139
Voorburg	74
Vranckelant	36
Vredenburg, familie Van	138
Vredenburg, J.W. van	138, 145, 171
Vrijberghe de Coning, Coenraad van	137A
Vrijenban	74

W

Waelsdorp, Van	15
Wassenaar	43
Wassenaer, Diederick van	29, 30
Wassenaer, Dirck van	29, 30
Westerwoudt, Th.W.	102
Wierickerdijk	89
Winsemius, J.(P.)	95A, 96, 97
Woerden, grootwaterschap	52, 89
Woerden, N. van	142

Woudse polder	142
't Woudt	142

Z

Zanddijk	11, 16, 27
Zeeland, 4 ^{de} district	175
Zijl, Van	117, 118, 119, 120, 121, 122, 123
Zoetermeer	101
Zonneveld, Jan Pieterszn.	137A
Zuidbuurtscheweg	69
Zuid-Holland, provincie	81, 111, 155, 156
Zusterpolder	93